

 VΕΟ φροντιστήριο	ΜΑΘΗΜΑ - ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΗ ΥΛΗ	ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
	ΤΑΞΗ	Γ 'ΛΥΚΕΙΟΥ
	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	
	ΔΙΑΡΚΕΙΑ	

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Οι δύο όψεις του brain drain

Στα βάθη της κρίσης, μια ταλαντούχα φοιτήτρια που είχε μόλις αποφοιτήσει με επισκέφθηκε στο γραφείο μου. «Ήρθα να σας πω ότι φεύγω για να ψάξω δουλειά στις Βρυξέλλες». «Έχεις κάποια βάση, ξέρεις πού να πας;» τη ρώτησα. «Έχω μια φίλη που σπουδάζει. Θα με φιλοξενήσει όσο χρειάζεται. Έχει έναν καναπέ για να κοιμάμαι». Παρόμοιες ιστορίες έχουμε ζήσει όσοι διδάσκουμε στο πανεπιστήμιο. Το πρόγραμμα ελληνικής διασποράς της Οξφόρδης εκτιμά ότι περίπου 500.000 Έλληνες μετανάστευσαν από το 2010 (τα δύο τρίτα εργαζόμενοι υψηλών προσόντων), εκ των οποίων μόλις 100.000 έχουν επιστρέψει.

Κανείς δεν φεύγει εάν μπορεί να ευημερήσει στη χώρα του. Φεύγει διότι αντιμετωπίζει περιορισμένες προοπτικές εξέλιξης, φεύγει διότι τα καθαρά του εισοδήματα δεν εξασφαλίζουν επαρκή ευημερία σε μια κοινωνία ευρέων (ακόμη και μετά την κρίση) μεσοστρωμάτων. Ή φεύγει γιατί απλώς «δεν βγαίνει». Είναι μια άσκηση ελευθερίας ως προϊόν αναγκαιότητας.

Η μαζική «διαρροή εγκεφάλων» είναι απώλεια πολλών δισ. που επένδυσε η χώρα στην εκπαίδευση των γιατρών, μηχανικών, επιστημόνων της. Είναι μείωση της μελλοντικής της παραγωγικής δυνατότητας, και των φόρων και εισφορών που χρηματοδοτούν το κοινωνικό κράτος και τις αυριανές συντάξεις. Εάν παγιωθεί, μπορεί να εγκλωβίσει μια οικονομία σε μακροχρόνια αποανάπτυξη και φτώχεια.

Μπορεί το brain drain να μετατραπεί σε ευκαιρία για τη χώρα προέλευσης; Μπορεί, εάν καταφέρει να τους επανεντάξει στο εργατικό της δυναμικό. Το καθαρό όφελος τότε (από την αυξημένη τεχνογνωσία, εξωστρέφεια, δικτύωση) θα υπερβαίνει την ωφέλεια του να μην είχαν φύγει. Άλλωστε, σε πολλές περιπτώσεις, δεν φεύγουν πλήρως: μετακινούνται διαρκώς, παραμένουν συνδεδεμένοι, επιστρέφουν. Η σύγχρονη εργασία ξεπερνά τους περιορισμούς της φυσικής παρουσίας. Μπορείς να γράφεις προγράμματα για ολλανδικές εταιρείες ατενίζοντας το Αιγαίο.

Η φωτεινή πλευρά της μετανάστευσης (ακριβέστερα: μετακίνησης) στο εσωτερικό της Ε.Ε. είναι ότι συνιστά άσκηση θεμελιώδους ελευθερίας, χρήση ενός πολύτιμου κεκτημένου της ενιαίας αγοράς και της ιδιότητας του Ευρωπαίου πολίτη. Η κινητικότητα διορθώνει τις ατέλειες της νομισματικής ένωσης, εξομαλύνει τα υψηλά επίπεδα κυκλικής ανεργίας σε μια χώρα. Αρκεί να μη συνιστά μόνιμη εκροή της «κρέμας» του εργατικού της δυναμικού.

Η ανάκτηση δεν είναι φενάκη. Ύστερα από μεγάλη διαρροή εργαζομένων στην κορύφωση της ανεργίας, η Ισπανία ζει τώρα μια θεαματική αύξηση πληθυσμού. Επαναπατρίζεται η γενιά της κρίσης, αλλά και νέοι ισπανόφωνοι μετανάστες από τη Λατινική Αμερική. Μεταξύ άλλων με πλατφόρμες, στο Διαδίκτυο, που συνδέουν εκπαιδρισμένους Ισπανούς με ισπανικές επιχειρήσεις. Και στοχευμένη προσέλκυση ερευνητών από τα ακαδημαϊκά ιδρύματα. Κύριος μοχλός, βέβαια, οι ισχυροί ρυθμοί ανάπτυξης της ισπανικής οικονομίας. Nothing succeeds like success.

Η εσωτερική μετανάστευση στην Ευρώπη είναι μία ακόμη περίπτωση άσκησης ατομικής ελευθερίας που μπορεί να οδηγεί σε αρνητικά (για την εθνική οικονομία) αποτελέσματα. Η απάντηση δεν είναι ούτε να αρνηθούμε την πραγματικότητα (όπως ενίοτε υπαγορεύει ο φιλοευρωπαϊκός μας ζήλος) ούτε να κατηγορούμε τους Γερμανούς και Ολλανδούς ότι μας κλέβουν τους επιστήμονες (όπως πράττουν διάφοροι κήρυκες του εθνικού αναχωρητισμού). Ούτε βέβαια και να περιστεύουμε το πολύτιμο κεκτημένο της ελεύθερης εγκατάστασης στην Ευρώπη. Η

απάντηση είναι να αυξήσουμε τις εθνικές δυνατότητες, να δουλέψουμε για να καταστήσουμε την Ελλάδα συνολικά ελκυστικότερη για τα παιδιά της, αλλά και για δημιουργικούς ανθρώπους από άλλες, φτωχότερες χώρες. **Και σε επίπεδο Ε.Ε. να συμβάλουμε, μαζί με άλλα κράτη, στην επεξεργασία νέων πολιτικών συνοχής, που θα ενισχύουν τον παραγωγικό δυναμισμό και τη δημογραφική προοπτική της περιφέρειας.**

ΥΓ.: Η φοιτήτριά μου κλείνει σύντομα δεκαετία επιτυχούς καριέρας στις Βρυξέλλες.

Γιώργος Παγουλάτος, 27/10/2019, Καθημερινή.

* Ο κ. Γιώργος Παγουλάτος είναι καθηγητής Ευρωπαϊκής Πολιτικής και Οικονομίας στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, επισκέπτης καθηγητής στο Κολέγιο της Ευρώπης, αντιπρόεδρος του ΕΛΙΑΜΕΠ.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Όταν πεθαίνει ένα παιδί, Τόλης Νικηφόρου

Αβιταμίνωση είναι όρος των στατιστικών δελτίων

η πείνα εξωραϊσμένη

αποπροσωποποιημένη

όπως θα τόνιζε και κάποιος διανοητής

λέξη χωρίς εικόνα

ένα παιδί είναι μονάκριβο

ένα παιδί πεθαίνει κάθε δευτερόλεπτο

με την κοιλιά πρησμένη

μάτια που δεν χωράνε πια στις κόγχες τους

σε χώρες που ονομάζονται εξωτικές

πεθαίνει στο κατώφλι του σπιτιού μου

όταν πεθαίνει ένα παιδί

πέφτει βαθύτατο σκοτάδι το ξημέρωμα

βρέχει μεγάλα δάκρυα λαμπερά

πέτρινα γίνονται τα φύλλα και δέντρα

όταν πεθαίνει ένα παιδί

ταράζεται ο ύπνος των αρχαίων νεκρών

κι από τη γη αναδύονται τα πρόσωπά τους

ενώ σαν χάλκινο πουλί

ο άνεμος τοξεύεται στο χώμα

όταν πεθαίνει ένα παιδί

οι λέξεις κι οι φωνές συντρίβονται

τριγύρω ο κόσμος καταρρέει

Ποιήματα 1966-2002,

Νέα Πορεία

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ Α

Να παρουσιάσετε συνοπτικά (60 – 80 λέξεις) το περιεχόμενο των τεσσάρων τελευταίων παραγράφων του κειμένου Ι. (Μονάδες 15)

ΘΕΜΑ Β

ΕΡΩΤΗΜΑ 1ο

Ποιες από τις παρακάτω προτάσεις αποδίδουν ορθά απόψεις του συγγραφέα του κειμένου Ι; (ΣΩΣΤΟ – ΛΑΘΟΣ). Να τεκμηριώσεις την απάντησή σου παραθέτοντας σχετικά αποσπάσματα από το κείμενο. (Μονάδες 15)

I. Η μετανάστευση στο εσωτερικό της Ε.Ε. μαρτυρά τις ατέλειες της νομισματικής ένωσης.

II. Μέσα στη τελευταία δεκαετία περίπου μισό εκατομμύριο Έλληνες μετανάστευσαν χωρίς προοπτικές επιστροφής.

III. Η επένδυση στις εθνικές μας δυνατότητες θα συντελέσει στην αναβάθμιση της προοπτικής της χώρας ώστε να καταστεί εκ νέου ελκυστική για ταλαντούχους και δημιουργικούς ανθρώπους.

IV. Η μετανάστευση των Ελλήνων στο εξωτερικό ήταν επιλογή και όχι ανάγκη.

V. Η μαζική «διαρροή εγκεφάλων» θα παγιωθεί και θα εγκλωβίσει την οικονομία μας σε μακροχρόνια αποανάπτυξη και φτώχεια.

ΕΡΩΤΗΜΑ 2ο

α. Που αποσκοπεί η χρήση του άενικου αλλά και άπληθυντικού προσώπου στην πρώτη παράγραφο του κειμένου Ι; (Μονάδες 5)

β. Να δικαιολογήσεις τη χρήση εισαγωγικών στις τρεις πρώτες παραγράφους του κειμένου Ι. (Μονάδες 5)

γ. Τι πετυχαίνει ο συγγραφέας με τη χρήση του ερωτήματος στην 4^η παράγραφο του κειμένου Ι, ως προς την οργάνωση του κειμένου και ως προς την αντίδραση του αναγνώστη; (Μονάδες 5)

ΕΡΩΤΗΜΑ 3ο

«Και σε επίπεδο Ε.Ε. να συμβάλουμε, μαζί με άλλα κράτη, στην επεξεργασία νέων πολιτικών συνοχής, που θα ενισχύουν τον παραγωγικό δυναμισμό και τη δημογραφική προοπτική της περιφέρειας.» Τι εννοεί ο συγγραφέας; Να αναπτύξετε τη σκέψη του σε 40-50 λέξεις. (κείμενο Ι) (Μονάδες 10)

ΘΕΜΑ Γ

Ποιο βασικό ερώτημα θεωρείτε ότι τίθεται στο ποίημα; Ποιους εκφραστικούς τρόπους χρησιμοποιεί ο ποιητής για να δηλώσει το πρόβλημα και τις συνέπειές του; Να στηρίξετε την απάντησή σας σε τρεις κειμενικούς δείκτες (150-200 λέξεις) (Μονάδες 15)

ΘΕΜΑ Δ

Ο Κος Παγουλάτος (κείμενο Ι) υποστηρίζει ότι το μέλλον δεν διαγράφεται τόσο δυσοίωνα όσο κάποιοι αρέσκονται να παρουσιάζουν και πως υπάρχουν οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες η Ελλάδα μπορεί να καταστεί εκ νέου ελκυστική για λαμπρούς επιστήμονες. Εσείς συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τη θέση αυτή; Να υποστηρίξετε τη γνώμη σας σε ένα κείμενο 350 λέξεων, το οποίο θα έχει τη μορφή διαδικτυακής επιστολής προς αυτόν. (Μονάδες 30)